

Sciensano over antibioticaresistentie: “Verbied medicinale voeders in veesector”

interview

De veesector bouwt zijn antibioticagebruik stelselmatig af, en dat gebeurt niet zomaar. Elk jaar sterven er in België zo'n 700 mensen aan antibioticaresistente infecties. Inzetten op die resistentie, kan dus levens redden, vindt professor dr. Boudewijn Catry, diensthoofd Zorginfecties en Antibioticaresistentie bij Sciensano.

🕒 1 JULI 2024

Ruben De Keyzer

Lees meer over:

antibiotica

gezondheid

gezond

dierziekten



Hoeveel mensen precies besmet raken met een antibioticaresistente bacterie, is moeilijk om nauwkeurig te zeggen. “De cijfers die we hebben, gaan louter om infecties die plaatsvinden in de acute zorg. Ziekenhuizen dus, geen woonzorgcentra. Maar het geeft wel al een indicatie van de problematiek”, zegt Catry. “Onze meest recente cijfers dateren van de periode 2016 tot 2020. In onze ziekenhuizen kenden we jaarlijks zo'n 16.000 resistente infecties. In 2020 waren het er 14.000, te wijten aan de afstandsregels en handhygiëne tijdens de coronacrisis. Recentere cijfers zullen de komende jaren worden bekendgemaakt.”

Gezondheidszorg

Antibioticaresistentie is een problematiek die op meerdere sporen moet worden aangepakt, vindt Catry. “In sommige delen van de wereld kent men resistentie omdat antibioticaproducten hun reststromen er in het water lozen”, zegt Catry. “Bij ons is antibioticaresistentie door onze gevorderde geneeskunde fulminant aanwezig. Dat is deels te verklaren door de vergrijzing en onze zorg bij kankerpatiënten. Wanneer iemand, herstellende van een kankerbehandeling of bijvoorbeeld een orgaantransplantatie, infectiewaarden krijgt in zijn bloed, wordt er steevast antibiotica toegediend nog voor we weten om welke kiem het precies gaat. Zo onderhoudt men de resistentie. Maar het gebeurt met een reden: hoewel veel mensen dankzij de eigen afweer herstellen van een infectie, resistent of niet, gaat het hier om verzwakte mensen bij wie een infectie snel fataal kan zijn. We redden vele mensenlevens dankzij ons voorzorgsprincipe, maar het is ook deel van de verklaring waarom resistentie hier zo'n probleem is.”

Een aanzienlijk deel van de antibioticaresistente infecties, zijn overigens zorginfecties. Dat zijn ontstekingen die een patiënt oploopt tijdens het verzorgingsproces. “Goede handhygiëne, het niet onnodig lang aanwezig laten van bloed- en urinekatheters of de tracheale tube: dat zijn zaken waar we veel meer winst mee kunnen boeken dan met het intomen van ons antibioticagebruik”, zegt Catry.



nieuws

Belgische diervoedersector scherpt duurzaamheidscharter aan

29 APRIL 2024

kan je resistentie vooral afbouwen door zoveel mogelijk contact te voorzien met omgevingen waar geen antibiotica worden gebruikt.”

Catry hoopt dus dat de ommekeer in de sector wordt voorgezet. “Antibiotica werden veel intensiever gebruikt in fokkerijen dan in ziekenhuizen, maar nu ziet men dat het mogelijk is om omzichtiger om te springen met deze middelen, zonder dat de rendabiliteit van de sector wordt aangetast. Antibiotica toedienen als groeibevorderaar is sinds 2006 verboden in Europa.

Groepsbehandelingen, zoals het toedienen via veevoeder, zijn in Europa helaas wel nog steeds toegelaten. In België wordt dit minder en minder gedaan, maar verboden is het niet. Dat is spijtig, want de minste concentratie antibiotica is voldoende om een selectieproces in gang te zetten. Gevoelige bacteriën sterven, resistente bacteriën blijven bestaan en verspreiden hun genen. Dat is de Darwiniaanse evolutie zoals we ze kennen.”

Zelfs als een Europees verbod op medicinaal voeder er niet komt, toont de sector zich wel bereid om in te grijpen. Tegen uiterlijk 2027 wil de sector zelf het verstrekken van antibiotica via gemedicineerd voeder volledig bannen, [meldde sectororganisatie BFA eerder in VILT](#). Deze omschakeling loopt sneller dan voorzien. Oorspronkelijk had de sector zichzelf een deadline in 2030 opgelegd, maar eerder dit jaar besloot BFA deze ambitie te verscherpen.

Pan-resistentie

Of er inmiddels bacteriën bestaan die onmogelijk te behandelen zijn? “Vele kiemen zijn multiresistent, wat betekent dat vele types antibiotica geen vat op hen hebben”, zegt Catry. “Pan-resistente bacteriën, die door geen enkel antibioticum vernietigd kunnen worden, duiken in sommige landen sporadisch op, maar het blijft gelukkig binnen de perken. In ons land kennen we nog geen pan-resistente infecties, maar dat is vooral te wijten aan onze goede opvolging. We zetten er sterk op in om bij te houden wanneer een kiem in de buurt komt van het pan-resistente karakter. Een persoon die met zulke kiem besmet is, wordt geïsoleerd om de kans op overdracht naar andere mensen zo klein mogelijk te maken.”



nieuws

Antibioticagebruik in diervoeder gereduceerd met 88 procent

22 APRIL 2024

“Veelal in de derde wereld heb je geneesmiddelenfabrieken die hun reststromen in de waterlopen dumpen, wat resistentie in de hand werkt. Maar dit gebeurt omdat goedkoper is dan deze reststromen degelijk te verwerken. Het economisch rendabel houden van antibioticaproductie is niet eenvoudig, en vele oude producten die nog altijd goed werken, zijn van de markt gehaald omdat ze niet meer met winst kunnen worden geproduceerd.”

Toch kijkt Catry hoopvol naar de toekomst. “Als je kijkt hoe we vroeger omgingen met antibiotica en nu, zowel in de menselijke als dierlijke sector, zie ik heel veel verbetering. Er gaat veel aandacht naar antibioticaresistentie, en ik geloof dat we op goede weg zijn om dit aan te pakken.”

Veehouderij

Een andere bron van resistentie is, zoals aangegeven in eerdere berichtgeving, de intensieve veehouderij. “Al moet er gezegd worden dat we de laatste jaren enorm veel beterschap zien bij voedselproducerende dieren”, zegt Catry. “Het vaccinprogramma bij kippen bijvoorbeeld zorgt voor een enorme terugval in salmonella. Maar dieren worden ook wel eens ziek met resistente bacteriën, en in intensieve fokkerijen worden deze onderling doorgegeven.”

Hoewel deze intensieve dierlijke systemen hun voordelen kennen, zowel naar productiviteit als naar uitstoot toe, is antibioticaresistentie er een reëel probleem. “Als je dieren op de weide laat in plaats van in een gesloten systeem, zullen deze kiemen zich veel minder snel verspreiden”, zegt Catry. “Zowel in de dierlijke en humane geneeskunde

kan je resistentie vooral afbouwen door zoveel mogelijk contact te voorzien met omgevingen waar geen antibiotica worden gebruikt.”

Catry hoopt dus dat de ommekeer in de sector wordt voorgezet. “Antibiotica werden veel intensiever gebruikt in fokkerijen dan in ziekenhuizen, maar nu ziet men dat het mogelijk is om omzichtiger om te springen met deze middelen, zonder dat de rendabiliteit van de sector wordt aangetast. Antibiotica toedienen als groeibevorderaar is sinds 2006 verboden in Europa.

Groepsbehandelingen, zoals het toedienen via veevoeder, zijn in Europa helaas wel nog steeds toegelaten. In België wordt dit minder en minder gedaan, maar verboden is het niet. Dat is spijtig, want de minste concentratie antibiotica is voldoende om een selectieproces in gang te zetten. Gevoelige bacteriën sterven, resistente bacteriën blijven bestaan en verspreiden hun genen. Dat is de Darwiniaanse evolutie zoals we ze kennen.”

Zelfs als een Europees verbod op medicinaal voeder er niet komt, toont de sector zich wel bereid om in te grijpen. Tegen uiterlijk 2027 wil de sector zelf het verstrekken van antibiotica via gemedicineerd voeder volledig bannen, [meldde sectororganisatie BFA eerder in VILT](#). Deze omschakeling loopt sneller dan voorzien. Oorspronkelijk had de sector zichzelf een deadline in 2030 opgelegd, maar eerder dit jaar besloot BFA deze ambitie te verscherpen.

Hoopvolle toekomst

Deze voorzichtigheid is er niet zomaar, want een bacterie die geleerd heeft om antibiotica te omzeilen, zal dat niet snel ontleren. “De klok terugdraaien is mogelijk, maar dat duurt heel lang, en de voorwaarde is dat je geen antibiotica meer toedient aan deze kiem. Erg moeilijk dus, want alle antibiotica waaraan een bacteriële populatie is blootgesteld, blijft aanwezig in de genetica. Het geheugen van bacteriën voor resistentie is fenomenaal. Voor ze sterven, geven ze hun volledige genetische geschiedenis mee aan hun nakomelingen.”

“90 procent van alle bacteriën in onze omgeving zijn overigens nog steeds gevoelig aan de oudste antibiotica die we hebben, waaronder penicilline”, zegt Catry nog.

De strijd tegen antibioticaresistentie moet volgens Catry globaal worden gevoerd.

Hoopvolle toekomst

De strijd tegen antibioticaresistentie moet volgens Catry globaal worden gevoerd.

“Veelal in de derde wereld heb je geneesmiddelenfabrieken die hun reststromen in de waterlopen dumpen, wat resistentie in de hand werkt. Maar dit gebeurt omdat goedkoper is dan deze reststromen degelijk te verwerken. Het economisch rendabel houden van antibioticaproductie is niet eenvoudig, en vele oude producten die nog altijd goed werken, zijn van de markt gehaald omdat ze niet meer met winst kunnen worden geproduceerd.”

Toch kijkt Catry hoopvol naar de toekomst. “Als je kijkt hoe we vroeger omgingen met antibiotica en nu, zowel in de menselijke als dierlijke sector, zie ik heel veel verbetering. Er gaat veel aandacht naar antibioticaresistentie, en ik geloof dat we op goede weg zijn om dit aan te pakken.”

Correctie: In de oorspronkelijke versie van dit stuk stond vermeld dat de veevoedersector tegen 2030 het gebruik van medicinale voeders wil schrappen. Deze deadline werd eerder dit jaar vervroegd naar 2027.



Uitgelicht

Studie: Antibioticadrempel in voeding tot tien keer te hoog

nieuws

Is het maximaal toegestane antibioticagehalte in onze voeding te hoog? Onderzoekers van het Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG) in Antwerpen vermoeden van wel. Een eers...

🕒 27 JUNI 2024

[Lees meer](#)

Bron: Eigen berichtgeving

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

📘 screenreader.visit us on our facebook page: <https://www.facebook.com/vilt.nieuws/>

🌐 screenreader.visit us on our linkedin page: <https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/>

📷 screenreader.visit us on our instagram page: <https://www.instagram.com/vilt.nieuws>

✂️ screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws

🦋 screenreader.visit us on our bluesky page: <https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social>

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |

[Privacy policy](#)

[Copyright](#)

[Cookie Policy](#)

[Cookie instellingen aanpassen](#)

Webdesign by Who Owns The Zebra